

Sygn. akt IV KK 465/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Barbara Skoczowska
SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Edyta Demiańczuk - Komoń

przy udziale prokuratora Prokuratury Regionalnej del. do Prokuratury Krajowej
Bożeny Góreckiej,

w sprawie **P. S.**

skazanego z art. 280 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 17 marca 2021 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 27 września 2018 r., sygn. akt II Ka (...),

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w J.

z dnia 2 marca 2018 r., sygn. akt II K (...),

1. uchyla zaskarżony wyrok w odniesieniu do P. S., w części dotyczącej utrzymania w mocy pkt. I oraz II wyroku Sądu Rejonowego w J. z dnia 2 marca 2018 r. sygn. akt II K (...), i w tym zakresie sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2. na podstawie art. 435 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. uchyla zaskarżony wyrok w odniesieniu do J. F., w części dotyczącej utrzymania w mocy pkt. I wyroku Sądu Rejonowego w J. z dnia 2 marca 2018 r. sygn. akt II K (...), i w tym zakresie sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

3. nakazuje zwrot P. S. uiszczonej opłaty kasacyjnej.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w J. z dnia 2 marca 2018 r. (sygn. akt II K (...)) uznano (w zakresie istotnym dla niniejszej sprawy i rozpoznawanej kasacji):

- (pkt I wyroku) M. F., J. F. oraz P. S. winnych tego, że w dniu 29 sierpnia 2015 r. w miejscowości Ś., woj. (...) działając wspólnie i w porozumieniu, po zastosowaniu przemocy polegającej na zadaniu uderzeń przy użyciu rąk i nóg, pobili K. F., po czym zabrali na jego szkodę telefon komórkowy [...] zegarek marki F., złotą obrączkę oraz srebrny łańcuszek z krzyżykiem o łącznej wartości 2200 zł, stanowiącego przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. i art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. wymierzono kary po 2 lata pozbawienia wolności,

- (pkt II wyroku) P. S. winnego tego, w dniu 17 stycznia 2016 r. w P., woj. (...) działając wspólnie i w porozumieniu ze sprawcą, co do którego materiały wyłączono do odrębnego postępowania doprowadził E. P. do stanu bezbronności poprzez pobicie polegające na zadawaniu uderzeń pięściami w twarz w skutek czego doznał on złamania kości jarzmowej prawej, rany łuku brwiowego lewego, krwiaka oka prawego, obrzęku prawego policzka po czym zabrał na szkodę gotówkę w kwocie 20 zł, tj. przestępstwa z art. 280 § 1 k.k. i art. 158 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za które wymierzono mu karę 2 lat pozbawienia wolności.

Sąd uznał nadto P. S. winnym popełnienia jeszcze dwóch innych przestępstw kwalifikowanych z art. 279 § 1 k.k. oraz 278 § 1 k.k.. Ostatecznie orzekł wobec P.S. karę łączną 3 lat pozbawienia wolności oraz środki kompensacyjne.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w P. z dnia 27 września 2018 r. (sygn. akt II Ka (...)) utrzymano powyższy wyrok w mocy dokonując jedynie modyfikacji w zakresie rozstrzygnięcia dotyczącego kosztów pomocy prawnej.

Kasację od powyższego prawomocnego orzeczenia wniósł obrońca P. S., zarzucając wyrokowi:

„I. rażące naruszenie przepisów prawa, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, a to art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez:

- całkowity brak ustosunkowania się przez Sąd odwoławczy do zarzutu obrazu prawa materialnego podniesionego w apelacji,*
- nieprawidłowe rozważenie pozostałych zarzutów apelacji i w konsekwencji uznanie, iż P. S. swoim zachowaniem zrealizował znamiona typu czynu zabronionego z art. 280 § 1 k.k. i 158 §1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. opisanych w punktach I i II Sądu Rejonowego w J. z dnia 02.03.2018 r., utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w P., jak również poprzez dokonanie błędnej subsumpcji prawnej czynu poprzez zakwalifikowanie czynów określonych w punkcie I i II wyroku Sądu Rejonowego w J. z dnia 02.03.2018 r. z art. 280 § 1 k.k. i 158 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w sytuacji gdy art. 280 § 1 k.k. nie pozostaje w kumulatywnym zbiegu z przepisem art. 158 § 1 k.k., przez co naruszono także przepis art. 6 k.p.k. (prawo do obrony) oraz art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (prawo do rzetelnego procesu),*

II. rażące naruszenie przepisów prawa, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, a to art. 433 § 1 in fine k.p.k. w zw. z art. 455 k.p.k. przez zaniechanie dokonania w postępowaniu odwoławczym przez Sąd Okręgowy w P. gruntownej analizy materiału dowodowego sprawy i w efekcie przyjęcie, że stanowisko Sądu I-szej instancji w zakresie oceny zachowania oskarżonego jest prawidłowe i znajduje pełne oparcie w zebranym w sprawie materiale dowodowym, w sytuacji, gdy prawidłowa ocena zebranego materiału dowodowego prowadzi do odmiennych wniosków,

III. rażące naruszenie przepisów prawa, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, a to art. 167 k.p.k. w zw. art. 193 k.p.k. w zw. z art. 202 § 1 i 5 k.p.k. poprzez brak powołania co najmniej dwóch biegłych lekarzy psychiatrów w celu wydania opinii o stanie zdrowia psychicznego skazanego zawierającej stwierdzenia dotyczące zarówno poczytalności skazanego w chwili popełnienia zarzucanych mu czynów, jak i jego aktualnego stanu zdrowia psychicznego, w sytuacji kiedy z okoliczności sprawy wynika, że zachodzi uzasadniona wątpliwość, czy zdolność skazanego do rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania swoim postępowaniem nie była w czasie popełnienia czynów wyłączona lub w znacznym stopniu ograniczona.”

Skarżący wniósł o uchylenie wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Prokurator w odpowiedzi na przedmiotową kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy częściowo okazała się zasadna. Trafnie bowiem podniesiono w niej, że Sąd odwoławczy nie rozpoznał wszystkich zarzutów obrońcy, jakie były podniesione w apelacji złożonej od wyroku Sądu I instancji.

W odniesieniu do czynu z pkt. 1 wyroku Sądu I instancji, obrońca skazanego podniósł w apelacji zarzuty dotyczące przypisania P. S. przestępstwa rozboju z art. 280 k.k., chociaż jak wskazywał - brak było dowodów na to, że już przed zastosowaniem przemocy wobec pokrzywdzonego oskarżony i pozostałe osoby biorące udział w zdarzeniu, miały zamiar wywiezienia pokrzywdzonego do lasu, aby go pobić i dokonać przywłaszczenia. Obrońca P. S. uzasadnił ten zarzut wskazując na wątpliwości co do prawidłowej oceny dowodów (s. 3 apelacji).

Sąd odwoławczy pominął jednak w ogóle ten zarzut, skupiając się wyłącznie na tym, czy zasadne było ustalenie Sądu I instancji o zastosowaniu wobec pokrzywdzonego przemocy przed dokonaniem kradzieży. Kwestia uprzedniego zamiaru sprawców pozostała poza zainteresowaniem Sądu odwoławczego (s. 6 uzasadnienia wyroku).

Także w odniesieniu do drugiego czynu zarzucanego oskarżonemu, który to czyn miał być popełniony na szkodę E. P. w P., Sąd odwoławczy w ogóle nie odniósł się do sformułowanego w apelacji zarzutu braku świadomości po stronie oskarżonego, że biorący udział w pobiciu K. K. zabrał pokrzywdzonemu 20 złotych. Sprawca ten poinformował oskarżonego o zabraniu banknotu dopiero po popełnieniu czynu. Sąd odwoławczy nie odniósł się do tych okoliczności, ograniczając merytoryczny zakres rozpoznania apelacji oskarżonego w tym zakresie wyłącznie do kwestii ewentualnej kwalifikacji przypisanego czynu z art. 283 k.k. stanowiącego tzw. przypadek mniejszej wagi (s. 7 uzasadnienia wyroku).

Brak rozpoznania apelacji obrońcy oskarżonego w określonym powyżej zakresie ewidentnie naruszyło standard kontroli odwoławczej i mogło mieć ostatecznie istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Stąd koniecznym się stało jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym, w którym Sąd zobligowany będzie do rozpoznania wszystkich zarzutów podniesionych w apelacji oskarżonego.

Z uwagi na uchylenie wyroku Sądu odwoławczego w zakresie dotyczącym czynów z pkt 1 i 2 wyroku Sądu I instancji, zbędne w tej sytuacji stało się odnoszenie do sformułowanego w kasacji zarzutu niewłaściwej kwalifikacji tych czynów z art. 280 k.k. w zw. z art. 158 § 1 k.k. Należy jedynie podkreślić, że zarzutu takiego nie podnoszono w apelacji, zaś Sąd odwoławczy sam nie stosował tych przepisów, bowiem utrzymał jedynie w mocy wyrok Sądu I instancji.

W sprawie nie wskazano natomiast takich okoliczności, które miałyby w sposób wystarczający uzasadniać wątpliwości co do poczytalności oskarżonego w czasie zarzuczonych mu czynów, a tym samym obligować od przeprowadzenia z urzędu dowodu z opinii biegłych na tę okoliczność. Nie wynika to w szczególności z samego faktu trudności oskarżonego w okresie dorastania. Kwestie te mogą być co najwyżej elementem oceny przez sąd stopnia winy. Należy przy tym zwrócić uwagę na to, że w apelacji nie podniesiono tych wątpliwości, nie można więc czynić zarzutu Sądowi odwoławczemu w kasacji, że do zagadnienia tego się nie odniósł.

Z uwagi zaś na to, że zarzuty podniesione w kasacji dotyczące czynu przypisanego w pkt 1 wyroku Sądu I instancji odnoszą się bezpośrednio także do

sytuacji prawnej J. F., należało na zasadzie art. 435 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. uchylić wyrok Sądu odwoławczego także w odniesieniu do tego oskarżonego i sprawę w tym zakresie przekazać Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.